

DOMAČIN.

DOMAČIN izhaja vsako soboto popoldne, če je ta dan praznik, dan poprej ob istem času. — Naročnina za Ljubljano z dostavljanjem na dom: celoletno 3 K, polletno 1 K 50 v, četrletno 75 v; po pošti: celoletno 4 K, polletno 2 K, četrletno 1 K. — Uredništvo je na Miklošičevi cesti št. 16 v I. nadstr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu DOMAČINA. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. — Inserati (oglasi): Trikrat razdeljena peti vrsta 24 v, cela stran 60 K. — Pri večkratnem oglašanju znaten popust. — Upravništvo je na Miklošičevi cesti št. 16 v pritličju.

Štev. 4.

V Ljubljani, dne 5. aprila 1913.

Leto I.

Grozodejstva.

Dne 20. marca dopoldne, približno ob času, ko je vzbujala turška križarka „Hamidie“ v Jadranskem morju silen strah, interveniral je zastopnik našega poslanika na Cetinju barona Giessla, generalni konzul Weinzettel, pri črnogorski vladi in krepkobno zahteval zadoščenja za nasilnosti, ki so jih zakrivali Črnogorci proti določbam mednarodnega prava, principom humanitete in proti ugledu in prestižu avstrijske monarchije.

Kakor je znano, zahtevala je avstro-ogrška vlada po svojem poslaniku, da mora Črna gora pripustiti prost odhod vseh nevojakov iz Skadra, da mora dati primerna pojasnila o umoru, izvršenem na katoliškem župniku Paliču v Djakovici. Avstro-ogrška vlada je zahtevala dalje, da ustavi Črna gora vse nasilne prekrstitve v Albaniji in da ne sme siliti katoliških Albancev k prestopu v pravoslavno cerkev in dá popolno zadoščenje za nasilja, ki so jih izvršili Črnogorci nad parnikom Ungaro-Croate „Skodra“ s tem, da so nje poveljnika prisilili, da je služil Srbom v transportne svrhe.

Znano je, da so Črnogorci pri obstreljevanju mesta Skadra poškodovali razna humanitarna in cerkvena poslopja, ki so pod zaščito Avstrije, in da so s tem na zloben način kršili mednarodno pravo, ki zahteva od oblegovalca, da se mora posebno ozirati na zgradbe, ki služijo dobrodelnim in humanitarnim namenom, in da takih zgradb oblegovalec ne sme obstreljevati. In vendar so to Črnogorci namenoma storili. Da bi Črnogorci ta poslopja le slučajno poškodovali, je že radi tega izključeno, ker so že nekaj dni pred poškodbo teh poslopij izpred Skadra prihajala poročila, da hočejo združeni Črnogorci in Srbi mesto in skadersko trdnjavo popolnoma razrušiti, ako londonska konferenca ne pripozna Črnogorcem Skadra. In baš ob istem času je londonska konferenca odločila usodo Skadra ter ga priznala bodoči Albaniji.

Drugi povod spora med Avstrijo in Črno goro je zločinsko postopanje Črnogorcev proti frančiškemu Paliču in katoliškim in muslimanskim Arnavtom, katere so prisilili na grozovit način, da so zapustili dosedanje katoliško, oziroma muslimansko veroizpovedovanje in morali prestopiti k pravoslavju. V zasmevanje Avstrije so Črnogorci prisilili prebivalce z grožnjami na prestop v pravoslavno cerkev, več stotin onih, ki niso hoteli zapustiti svoje vere, so pobili,

mного tisoč ljudi oropali imetja. Zlasti grozovitna in nečloveška je bila usoda frančiškana Paliča. Palič, rojen Albanec, je bil 43 let star in prebivalstvu zelo priljubljen. Nekega dne so se združili v Djakovici in okolici srbski in črnogorski vojaki s fanatičnimi pravoslavni duhovniki, da bi prisilili ondoto prebivalstvo k prestopu v pravoslavno vero. Tristo oseb, moških, ženskih in otrok, med njimi katoliškega duhovnika Paliča, so zvezali z vrvmi in pozvali na prestop. Neki pravoslavni duhovnik je pokazal na vojake, ki so imeli puške pripravljene, in dejal: Ali podpišete, da prestopite, ali pa vas pošljejo vojaški božji bojovníki v pekel. Nato so jetniki podpisali. Kot zadnji je prišel na vrsto Palič. Bil je edini, ki je vkljub trikratnemu pozivu mirno in dostojno odklanjal. Tedaj so na mig pravoslavnega črnogorskega popa vojaki planili po njem, mu strgali duhovniško obleko raz telesa in ga jeli obdelovati s kopiti pušk. Palič, ki je imel več zlomljenih kosti in reber, se je zgrudil na tla. Zdaj so težko ranjenega še enkrat vprašali, če podpiše. Odgovoril je: „Ne, svoje vere ne zapustim.“ Dobil je zopet mnogo udarcev s kopiti, dokler mu ni bajonet prebodel pljuč in končal življenja.

S puškinimi kopiti, smodnikom in svincem so torej Črnogorci in Srbi prisilili naše varovance, da sprejmejo pravoslavno vero, cele vasi so s takimi sredstvi „spreobrnil“. In taka početja, taka hudodelstva bi naj torej Avstrija mirno trpela? Mirno naj bi prezirala krvoprelitja nedolžnih ljudi, ki so postali žrtve fanatičnih srbskih in črnogorskih pravoslavnih popov? Mirno naj bi Avstrija priznala, da nima moči, da bi varovala katoličane takih grozodejstev? Prestiž naše države kot velesile in kulturne države je zahteval, da si Avstrija išče zadoščenja pri krivcih.

Seveda je gotovo, avstrijski državi sovražno časopisje skušalo s popačenimi poročili javnosti natveziti, da vse to ni resnično, da so te bajke zgolj izmišljotine hudobnih, balkanskih državam sovražnih ljudi. Pobijalo se je po raznih člankih avstrijsko diplomacijo, hotelo našo državo spraviti ob vsak ugled. In to je tisto protidržavno časopisje, ki teži za združenjem Slovencev s Hrvati in Srbi, ki hoče, da se združijo vse naše slovenske pokrajine v skupno državno celoto s Srbi, ki gre tako daleč, da trdi, da bi ne bila nobena učinkovita škoda, če bi morali slovenski kmetje žrtvovati svoj slovenski jezik in ga nadomestiti s hrvaščino, ki pravi, da so Slovenci preslabi, da bi svoje narodne cilje v popolnem obsegu sami dosegli in se tudi gospodarsko z lastnim prizadevanjem do viška povzpeli.

Po več kakor tisočletnem samostojnem obstanku naj torej po želji gotovih krogov postanejo Slovenci kar naenkrat Hrvati in Srbi, naj se izneverijo svojemu lastnemu slovenskemu jeziku in svoji krščansko-katoliški veri.

Ljubljanska državna policija.

Z odredbo ministrstva za notranje stvari z dne 26. marca t. l. se je ustanovilo v Ljubljani državno-polijsko ravnateljstvo s 1. aprilom 1913. V področje tega ravnateljstva spadajo Ljubljana in krajevne občine Moste, Gornja in Spodnja Šiška ter Vič. V delokrog državne policije spadajo vsi običajni policijski posli: javna varnost, red in mir, zglaševanje, potni listi in tujstvo, društvena in zborovalna policija, tiskovno-polijske stvari, varnost oseb in lastnine, udobnost prometa po cestah ter policijske stvari glede železničnega obrata, čuvanje nad policijskimi določbami glede razstrelil, gledališka policija, dovoljevanje javnih produkcij in uprizoritev (izvzemši gledališke koncesije, varieteje kakor tudi predstave v cirkusu), odobrenje sporedov, pesemskih besedil, dovoljevanje maškaradnih in drugih javnih plesov ter plesne godbe, nadzorovanje gostilen, kavaren, prenočišč, javnih zbirališč in veseljišč, nadzorovanje iger na javnih prostorih in izpolnjevanje ministrske odredbe z dne 3. aprila 1855, drž. zak. št. 62, glede policijske ure, poselski in delavski red ter policijske določbe, pažnja na predpise glede izvoščkov in voznikov, policijsko kaznovanje v zmislu cesarske odredbe z dne 20. aprila 1854, drž. zak. št. 96, policijsko kaznovanje po § 5. zakona z dne 24. maja 1885, drž. zak. št. 89, izgonstvo v zmislu zakona z dne 27. julija 1871, drž. zak. št. 88, kakor tudi odredba policijskega nadzorstva ter policijsko uradovanje v zmislu kazenskega sodnega reda. Na čelu policije je ravnatelj, ki je podrejen deželnemu predsedniku in njemu je pridruženo uradništvo, civilni agenti ter uniformirani stražniki.

Za c. kr. policijsko ravnateljstvo so imenovani: V konceptnem statusu: grof Karel Kūnigl za policijskega ravnatelja z naslovom vladni svetnik, doktor Mihael Skubelj za ravnateljevega namestnika z naslovom nadkomisar, za komisarja G h e r s i n i c h, za koncipiste: J u n o w i c z, P u š, D e l l i n c, G o g o l a. Pisarniški uradniki: Franc F i n k kot vodja pomožnih uradov, Rudolf B i z j a k, Rudolf S m r e k a r, Andrej K r i ž e, Franc O b r a d o v i č za kanliste. — Straža: Peter G h e r s i n i c h za poveljnika straže z naslovom stražniški okrajni inšpektor. Revirni inšpektor T h u r n e r. Civilnim stražnikom bo načeloval revirni inšpektor T o p l i k a r. Stražniški zbor šteje 130 mož, 55 mož se je prevzelo od ljubljanske mestne policijske straže, ostale je transferiralo policijsko ravnateljstvo v Trstu k policijskemu ravnateljstvu v Ljubljano. Skupno šteje osebje državnega policijskega ravnateljstva v Ljubljani 166 oseb.

K državni policiji so bili prevzeti tile mestni stražniki: Alojzij Slanovec, Nikolaj Večerin, Jakob Kržan, Jernej Papler, Jakob Podreberšek, Štefan Goričan, Mihael Sitar, Simon Vrhunc, Franc Okički, Franc Vrečar, Franc Palčar, Jakob Gerčar, Martin Hudales, Jožef Kocjančič, Franc Kurent, Franc Drešar, Ivan Tičar, Albin Bergant, Franc Grošelj, Franc Volk, Jožef Ovsec, Mihael Stanta, Matija Plevel, Matija Godicelj, Anton Zabukovšek, Franc Možina, Jožef Kek, Martin Orehek, Jožef Gril, Valentin Gradišar,

Gregor Rogelj, Ferdo Šafec, Franc Majerič, Matija Ogrin, Anton Kimovec, Ivan Babič, Franc Jurečič, Franc Poljanšek, Ivan Benedičič, Martin Erjavec, Friderik Šafec, Vid Bevc, Vincenc Marolt, Franc Prešern, Ignacij Tomic, Ivan Gerlica, Jožef Sprager, Ivan Petrič, Ivan Jenko, Jožef Jazbec, Mihael Potočnik, Franc Renčof, Pavel Dolar, Ivan Pasar. 31. marca je prišel v Ljubljano prvi oddelek stražnikov iz Trsta. Došlo je 40 stražnikov. Vsi so bili oboroženi z revolverji. Iz Trsta pride še en transport. Novo osebje je s prvim aprilom zjutraj nastopilo službo.

Za uradni slugi pri policijskem ravnateljstvu je imenoval deželni predsednik Franca S p r e i z e r j a, orožniškega titularnega stražmojstra pri deželnem orožniškem poveljništvu št. 12 v Ljubljani, in Ivana M o d i c a, stražmojstra c. in kr. trenske divizije št. 3 v Gradcu.

Zastopniki deželnega odbora v okrajnih šolskih svetih.

V seji deželnega odbora z dne 20. marca t. l. so se imenovali zastopnikom deželnega odbora v okrajnih šolskih svetih:

Č r n o m e l j: Članom: Vukšinič Davorin, oskrbnik nemškega viteškega reda v Metliki; namestnikom: Plut Jakob, župan v Semiču; članom: Novak Jožef, župnik v Dragatušu; namestnikom: Doltar Josip, župan v Črnomlju.

K a m n i k: Članom: Mejač Andrej, posestnik in veletrgovec v Kaplji vasi; namestnikom: Janežič Matvež, župan v Domžalah; članom: Poznič Jožef, posestnik in načelnik živinorejske zadruge v Gradišču pri Lukovici; namestnikom: Tič Franc, župan v Drtiji.

K o č e v j e: Članom: Krumpetar Franc, župnik pri Sv. Gregorju; namestnikom: Bauer Anton, župan pri Fari (Fara pri Kostelu); članom: Lovšin Anton, posestnik na Jurjevici; namestnikom: Oražem Aleš, posestnik in občinski svetovalec v Globeli (občina Sodražica).

K r a n j: Članom: dr. Ivan Hubad, okrožni zdravnik v Škofji Loki; namestnikom: Sinkovec Avguštin, župnik v Škofji Loki; članom: Brodar Janez, posestnik v Hrastju pri Kranju; namestnikom: Kumer Ivan, posestnik in gostilničar v Kranju.

K r š k o: Članom: Kurent Alojzij, župnik v Krškem; namestnikom: Zaman Jožef, posestnik in gostilničar v Dobruški vasi; članom: Cerkovnik Andrej, župan v Št. Rupertu; namestnikom: Bukovec Alojzij, posestnik v Straži (občina Št. Rupert).

L i t i j a: Članom: Širaj Andrej, župnik na Savi; namestnikom: Snoj Anton, posestnik v Toplicah pri Zagorju; članom: Jeraj Ignacij, župan v Stehanji vasi; namestnikom: Antončič Janez, prvi občinski svetovalec občine Veliki Gaber, Male Dole 6.

L j u b l j a n a, o k o l i c a: Članom: Košak Fr., župan in deželni poslanec na Grosupljem; namestnikom: Oražem Josip, župan v Mostah; članom: Tršar Franc, župan na Vrhnikih; namestnikom: Rihar Valentin, župan v Polhovem Gradcu.

L j u b l j a n a, m e s t o: Članom: dr. Vinko Gregorič, primarij in deželni poslanec v Ljubljani; namestnikom: Štrukelj Josip, c. kr. poštni nadupravitelj in občinski svetnik v Ljubljani; članom: Štefe Ivan, občinski svetnik v Ljubljani; namestnikom: Ložar Jernej, občinski svetnik v Ljubljani.

Logatec: Članom: Turk Ivan, posestnik in načelnik okrajnega cestnega odbora v Ložu; namestnikom: Fatur Ivan, župan na Rakeku; članom: Petrič Franc, župan v Zireh; namestnikom: Istenič Franc, posestnik in načelnik živinorejske zadruge v Gorenjem Logatcu.

Novo mesto: Članom: Picek Juri, posestnik in trgovec v Novem mestu; namestnikom: Vintar Fr., posestnik v Hruševcu; članom: Oblak Anton, župnik v Št. Lovrencu ob Temenici; namestnikom: Nemanič Martin, župnik v Brusnicah.

Postojna: Članom: Abram Anton, kurat v Št. Petru; namestnikom: Dolgan Jakob, župan v Košani; članom: Urbančič Franc, župan v Knežaku; namestnikom: Bešter Ivan, župnik v Senožečah.

Radovljica: Članom: Josip vitez Pogačnik, državni in deželni poslanec v Podnartu; namestnikom: Resman Vinko, občinski svetovalec v Radovljici; članom: Adolf pl. Kappus-Pichlstein, župan v Kamni gorici; namestnikom: Jan Jakob, župan v Gorjah.

Politični tedenski pregled.

Deželnozborske volitve na Goriškem.

Deželnozborske volitve na Goriškem se prično s 13. julijem. Ta dan voli splošna kurija.

Srbija in Avstro-Ogrska.

Pogajanja s Srbijo zaradi bodočih trgovskih odnošajev s Srbijo prav krepko napredujejo, tako da je upati, da se bodo pogajanja v kratkem zadovoljivo končala.

Povišanje naše mirovne armade.

Vojna uprava hoče mirovno stanje naše armade za 50.000 mož povišati. Ker imamo dveletno službeno dobo, bodo potrdili vsako leto 25.000 rekrutov več, kolikor bi jih smeli po novi brambni postavi potrditi. Nova brambna postava določa, da se v skupni armadi v treh letih poviša število rekrutov na 159.000, pri c. kr. domobranstvu in pri ogrskem honvedu pa na 27.000 rekrutov.

Deželni odbor kranjski proti novemu zakonu za električne daljnovode.

V gosposki zbornici je dvorni svetnik Exner predlagal nov zakon za električne daljnovode, po katerem bi se lahko razlastilo ne le privatne posestnike, ampak tudi javno last, n. pr. za daljnovode potrebni cestni svet. Ker bi segal ta zakon v pravice dežel, je sklenil deželni odbor, da pošlje protest na ministrskega predsednika in na ministrstvo za javna dela proti zakonski predlogi, ki bi vsebovala tako kršenje deželne avtonomije. Hkrati se opozori na to nevarnost tudi druge deželne odbore avstrijskih kronovin s povabilom, da se pridružijo protestu kranjske dežele.

Balkanska vojna.

Mirovna pogajanja.

Po informacijah iz zanesljivega vira zahtevajo Bolgari kot mejo med bodočo bolgarsko in turško

državo Enos-Saros-Midia, ne pa mejo Saros-Midia. Potrjuje se tudi vest, da je turški ministrski svet sklenil, da odklanja takšen predlog kakor tudi zahtevek po vojni odškodnini.

Skupna nota velesil Turčiji.

Starosta diplomatskega zbora, mejni grof Pallavicini, je v navzočnosti ostalih poslanikov izročil turškemu zunanjemu ministru skupno noto velesil.

Predlogi velesil, ki so se veliki porti predložili, so sledeči: 1.) Meja otomanske države naj bo ravna črta od Midiye do Enosa. Vse ozemlje, zapadno od te točke, odstopi Turčija Balk. zvezi, razen albanskih zemelj, o katerih bodo velesile same odločevale. 2.) Vprašanje Egejskih otokov si pridružujejo velesile, da odločajo o njem. 3.) Turčija izreka popolno desinteresiranje glede otoka Krete. 4.) Velesile ne odobrujejo zahtev Balkanske zveze po vojni odškodnini, pač pa priznavajo Balkanski zvezi pravico, da se po svojih zastopnikih udeleži sej mednarodne konference v Parizu, kjer se bo določilo, koliko državnega dolga prevzamejo balkanski zavezniki od Turčije. 5.) Velesile zahtevajo, da se sovražnosti takoj ustavijo, čim vojujoče stranke sprejmo navedene propozicije.

Turška vlada bo na podlagi sklepa ministrskega sveta na noto velesil takoj odgovorila in izjavila, da se v bistvu strinja s stališčem, ki ga zavzemajo velesile, da pa želi še razgovora glede posameznih točk.

Odgovor Balkanske zveze na noto velesil se bo v kratkem izročil. Tudi balkanske države se baje v bistvu strinjajo s stališčem velesil, izražajo pa precejšnje rezerve glede skadrskega vprašanja, Egejskih otokov, vojne odškodnine in meje med Turčijo in Bolgarijo.

Rusi hujskajo proti Avstriji.

Na vseučilišču v Petrogradu so našli preteklo soboto veliko število proklamacij, v katerih se hujska ljudstvo k demonstracijam proti Avstriji. Te gonje postajajo vedno hujše in ostreje. Nekateri ruski krogi predbacivajo ruski politiki, da je preslaba in popustljiva. V nedeljo dne 30. marca so se vršile po zahvalni službi božji v cerkvi Odrešenika, katere so se udeležili srbski poslanik Popović, bolgarski poslanik Bobčev in Dimitrijevič in dr. Danev, pred srbskim in bolgarskim poslaništvom ovacije. Teh ovacij se je udeležilo veliko večinoma mladega ljudstva. Ljudstvo je skušalo prodreti do avstrijskega poslaništva in tu demonstrirati, kar pa so stražniki preprečili. Oddelek policije je nato razpršil množico, med katero je bilo mnogo častnikov in dijakov. Med častniki in policijo je prišlo do spopadov. Neki častnik je zavrnil polkovnika policijske straže, češ, da so v Petrogradu in ne na Dunaju in mu zaklical, da je avstrijski ogleduh.

Bolgarsko-romunski spor.

Konferenca veleposlanikov v Petrogradu, ki ima nalogo, izravnati bolgarsko-romunski spor, se je sestala v ponedeljek dne 31. marca popoldne pod predsedstvom Sazanova. O poteku pogajanj se ne bo ničesar razglasilo, dokler pogajanja ne bodo končana. Ghika in dr. Danev se bosta udeležila pogajanj kot privatni osebi.

Bojni plen v Odrinu.

Po prvih poročilih glavnega stana so izgubili Bolgari v bojih od 24. do 26. marca pred Odrinom približno 11.000 mrtvih in ranjencev. Srbi so izgubili 1200 mrtvih in ranjencev. Turških vjetnikov je okoli 60.000 z 833 častniki; med njimi 13 generalov. Zmagovalci so zaplenili 650 topov raznega kalibra, 58 strojnih pušk, 10 zastav, 1 zrakoplov, kakor tudi veliko artilerijske in infanterijske municije ter veliko voz.

Po poročilih z uradne srbske strani so izgubili Srbi pri zadnjih bitkah 900 mrtvih in nad 3000 ranjencev.

Turki sprejeli vse mirovne pogoje velesil.

Porta je danes dopoldne izročila odgovor na skupno noto velesil avstro-ogrskemu poslaniku grofu Pallaviciniju. Nota en bloc sprejme vse predloge velesil.

Črna gora in Srbija odklonili zahteve velesil.

Črnogorska vlada je odgovorila poslanikom velesil na njihovo kolektivno noto sledeče:

„Črnogorska vlada si v slučaju, da se velesile glede celotne severne in severovzhodne meje Albanije zedini, pridržuje pravico, da se glede tega posvetuje s svojimi zavezniki.

Kar se tiče notifikacije velesil glede ustavljenja sovražnosti pred Skadrom in v zasedenih krajih, katere odkazujejo velesile Albaniji, in kar se tiče izpraznjenja tega ozemlja, izjavlja črnogorska vlada z velikim obžalovanjem, da želja velesil ne more ugoditi z ozirom na to, ker traja vojska med Turčijo in zavezniki dalje in ker so velesile že ob početku vojske nasproti zaveznikom slovesno izjavile, da vojaških operacij ne bodo ovirale in hočejo varovati nevtralnost.

Kar se tiče zahteve po nujnih odredbah v svrhu uspešnega varstva muslimanskih in katoliških Albancev v okrajih, ki se odstopajo črni gori, si dovoljuje črnogorska vlada poudarjati, da more biti edini naslov za priposestevanje vseh teh krajev, tako kar se tiče Črne gore kakor drugih balkanskih držav, le mirovna pogodba s Turčijo.

Muslimanski in katoliški Albanci v zasedenih krajih pa stoje pod varstvom črnogorskih postav, ki so najuspešnejša garancija za versko in meščansko svobodo vseh brez razlike narodnosti in vere.“

Srbska vlada je odgovorila na zadnjo demaršo velevlasti. Odgovor je v vseh točkah negativen.

Srbija izjavlja v odgovoru, da toliko časa ne more odpoklicati svojih čet iz Albanije, dokler nova Albanija ne bo definitivno konstitucionirana in urejene državne oblasti.

Dalje tudi ne more odpoklicati svojih čet izpred Skadra, ker je po pogodbi zavezana, da podpira Črno goro toliko časa, dokler definitivno ne bo sklenjen mir.

Končno odklanja Srbija v svojem odgovoru insinucijo protektorata kake tuje države nad katoličani in muslimani v onem ozemlju, ki pride po miru pod srbsko državo.

Pogoji zaveznikov.

Zavezniki bodo izročili velesilam na njih noto sledeči odgovor: Zavezniki sprejmejo mejno črto Enos-

Midija kot podlago in izhodišče nadaljnjega pogajanja, in zahtevajo, da odstopi Turčija Egejske otoke. Nota zaveznikov ne izreka, komu se imajo otoki odstopiti. Zavezniki vztrajajo na vojni odškodnini, katere višina naj se določi v finančni komisiji. Naposled zahtevajo zavezniki, da se udajo vse čete zapadno od črte Midija-Enos. Očividno se to nanaša na Skader. Če sprejme Turčija v načelu te pogoje, so zavezniki pripravljeni ustaviti sovražne operacije.

Stanje pred Skadrom.

Črnogorci in Srbi so začeli zopet Skader hudo obstreljevati. Z dobro poučene strani se v Kotor poroča, da so združene črnogorske in srbske čete po hudem boju z napadom zavzele Taraboš. Sodi se, da Skader kmalu pade.

Padeč Skadra pričakujejo vsako uro. Generalni naskok je bil zelo silen. Srbske in črnogorske kolone so pod ognjem uničujočega ognja težkih oblegovalnih baterij zavzele tri najvažnejše redute na Tarabošu in Mali Bardanjo. V ponedeljek so Turki zapustili svoje pozicije na Brdici. Posadka na Tarabošu je odrezana od mesta, večina taraboških baterij je razbita. Mesto zopet gori. Položaj v mestu je skrajno obupen.

Po poročilih iz Kotora je v zadnjih dneh pripeljalo 16 grških ladij 6000 Srbov s tremi baterijami havbic v Drač in Medovo. 20 grških transportnih ladij je še na potu. V Solun je dospelo pet vojaških vlakov s 180 vozovi, ter pripeljalo tudi mnogo artilerijskega materijala.

Tedenske novice.

(Prestolonaslednik nadvojvoda Fran Ferdinand) je zapustil 30. marca popoldne Pulj in se podal s svojo družino zopet v Trst na grad Miramar. 28. marca popoldne je obiskal pri nekem poletu ponesrečenega pilota, fregatnega poročnika Banfielda, v mornarični bolnišnici.

(Odlikovanje.) Cesar je podelil deželnemu šolskemu nadzorniku Albinu Belarju v Ljubljani odredbine prosto red železne krone tretjega razreda.

(Iz politične službe.) Baron Emil pl. Komers, deželnovladni koncipist, prideljen c. kr. okrajnemu glavarstvu v Ljubljani, je poklican k domobranskemu ministrstvu.

(Deželni odbornik dr. Leopold vitez Link) je zaradi bolehnosti odložil svoj deželnozbornski mandat. Leta 1909. je bil izvoljen v mestni skupini Murau na Zgornjem Štajerskem. V deželnem odboru je imel finančni referat.

(Iz ljudskošolske službe.) Minister za bogočastje in pouk je okrajnega šolskega nadzornika za slovenske šole v šolskih okrajih Kranj in Radovljica Janeza Janežiča na njegovo prošnjo službe okrajnega šolskega nadzornika odvezal in odredil, da zopet nastopi svojo službo kot vadniški učitelj na učiteljski v Ljubljani.

(Kanonikno umeščena) sta bila dne 1. aprila g. Frančišek Hoenigmann za vrhniško župnijo in g. Frančišek Češarek za župnijo Brezovica pri Ljubljani.

(Prezentacija.) Za župnijo Cerknico je prezentiral g. Franc Galle, graščak v Bistri, gospoda Jožefa Juvanca, župnika v Borovnici.

(Deželni glavnik kranjski dr. Šusteršič) nadaljuje s 1. aprilom lani prekinjeno potovanje po kranjski deželi, da se bo osebno prepričal o potrebah na raznih krajih.

(Na kmetijski šolnici v Grmu) so se vršile od 26. do 29. marca sklepne izkušnje. Prisostvoval je izkušnjam deželni odbornik grof Barbo.

(Ljubljanska mestna občina) je vložila pred več meseci proti odredbi deželnega odbora, da se mora tudi v magistratno disciplinarno komisijo voliti člani po ključu, pritožbo na upravno sodišče. Pred nekaj dnevi se je vršila obravnava in upravno sodišče je pritožbi ljubljanske mestne občine v polnem obsegu ugodilo.

(Prestavljena tržišča.) V zmislu odredbe mestnega magistrata ljubljanskega so se zaradi naprave kanala-zbiralnika ter iz javnih in varnostnih vzrokov s 1. aprilom prestavile mesarske stojnice iz Šolskega drevoreda na Vodnikov trg, druge stojnice pa po potrebi na Vodnikov in Cesarja Jožefa trg, v Lingarjevo ulico in v druge ulice v bližnji dnevni trg. — Trg za prodajo krompirja, zelja, čebule in drugih živil na debelo, ki se je sedaj vršil na Cesarja Jožefa trgu, se je obenem prestavil na Sv. Jakoba trg, kjer se sme vršiti prodaja vseh živil na debelo.

(Promet v Šolskem drevoredu zaprt.) Mestni magistrat ljubljanski je razglasil, da se z 31. marcem zapre promet v Šolskem drevoredu, in sicer od frančiškanskega do jubilejnega mostu, ker se gradi ob drevoredu kanal-zbiralnik, vsled česar je treba ustaviti promet iz javnih in varnostnih vzrokov.

(Delniška pivovarna Zalec-Laški trg) je imela letos 83.000 K primanjkljaja. Pivovarna v Laškem trgu je na prodaj, bržkone jo bo kupila graška delniška pivovarna.

(Avtomobilna zveza Celje-Ljubljana.) Na sestanku, ki se je vršil koncem meseca marca v Lukovici, je bilo sklenjeno uvesti stalno dnevno avtomobilno zvezo z Ljubljano, z Domžalami, s Kamnikom in s Celjem.

(Avtomobilni promet med Škofjo Loko in Zirmo.) Dne 25. marca t. l. je pričel voziti prvi avtomobil od postaje Škofja Loka čez Poljansko dolino do Žirov. Vožnja od kolodvora na Trati do Žirov stane 3 K za osebo. Avtomobil je lep in prostoren ter služi osebnemu in tovarnemu prometu. Za enkrat oskrbuje promet trdka avtomobilov, kasneje preide v režijo posebne družbe.

(Igranje v ogrski loteriji je prepovedano.) S 1. majnikom leta 1907. se je uvedla na Ogrskem takozvana „ogrski razredna loterija“. Igranje v tej razredni loteriji je v Avstriji prepovedano, kakor sploh igranje v inozemskih kakorkoli prirejenih loterijah. Tako oni, ki prodaja srečke ogrske razredne loterije, kakor oni, ki si take srečke nabavi, da celo oni, ki jih samo obdrži, ako so se mu doposlale, je kriv dohodarstvene prikratbe. Ravno tako je kriv težkega dohodarstvenega prestopka, kdor razglaja in priporoča take srečke potom tiska ali na kak drug način, javno ali pa objavlja izžrebne liste te loterije. — Ker poklicane oblasti vedno in vedno opazajo, da ogrski kolektanti skušajo z vsemi sredstvi spečati srečke ogrske razredne loterije tudi na Kranjskem in se v dosego svojega namena poslužujejo celo zavrtkov z napačnimi naslovi, se občinstvo svari pred nakupom takih srečk. Neprijetne posledice protipostavne nabave teh srečk so, da se srečke zaplenijo in morebitni dobitki zapadejo v korist države, poleg tega pa mnoga zamudna pota in občutljive denarne kazni. — Zatorej ne naročajte srečk

ogrske državne loterije, ako pa jih dobite brez naročila, uničite ali pa izročite jih finančni oblasti.

(Izdaja kralj. ogrskega davka prostega 4½ % nega državnega rentnega posojila iz leta 1913. v zlatu.) Tekom prihodnjih dni se vrši subskripcija na nominale 150 milijonov kron te državne rente. Emisijski kurz ni še natanko določen; znašal pa bo približno 91 odstotkov, tako da si kupec tega posojila pri prvovrstni varnosti zasigura trajno petodstotno obrestovanje. Priglase sprejema že sedaj Podružnica c. kr. priv. avstrijskega kreditnega zavoda za trgovino in obrt v Ljubljani, Prešernova ulica št. 50.

(Sorodniki v Ameriki povoženega Slovenca se iščejo.) Glasom dopisa c. in kr. konzulata v Clevelandu se je ponesrečil meseca februarja leta 1912. v Clevelandu v Severni Ameriki neki Martin Misco, in sicer ga je cestna železnica povozila. Imenovan je bil Slovenec in približno 45 let star. Do sedaj se ni moglo ničesar poizvedeti o njegovih morebitnih sorodnikih. Ker bi se za sorodnike zgoraj imenovanega mogla izposlovati kaka odškodnina, naj se ti zglase pri okrajnem glavarstvu svojega okraja, oziroma v Ljubljani pri mestnem magistratu ali pa naj se v tej zadevi obrnejo naravnost na c. in kr. avstrijski konzulat v Clevelandu.

(Samomor enoletnega prostovoljca.) V „Waisenhauskasernen“ v Celovcu se je ustrelil 28. marca okoli 9. ure zvečer z vojaško puško enoletni prostovoljec 17. pešpolka Karel Krainer, ki je Celovčan in sin črevljarskega mojstra. Vzrok samomora je popolnoma neznan, tudi niso našli nobenega pisma, iz katerega bi se dalo kaj sklepati. Krainer je bil dober učenec, priljubljen in tudi dobro situiran.

(Samomor vojaka na straži.) 27. marca opoldne se je na hodniku za prisilno delavnico v Ljubljani ustrelil prostak 17. pešpolka Viktor Zupan, doma iz Zagorja ob Savi. Bil je takoj mrtev. Kakor se govori, je Zupan nedavno prestal kazni. Na dopustu se je stregel ter se je sedaj skoro gotovo bal nove kazni. Mesto pred vojaškega je raje stopil nenadoma pred — večnega sodnika!

(Nezgoda v rudniku.) V Trbovljah se je utrgal sklad premoga v rovu, v katerem je delal rudar Jožef Pirc. Premog ga je zasul. Pirc je rešilno moštvo po napornem delu izkopal izpod premoga, a je malo upanja, da bi okreval.

(Pristreljanju ponesrečen cerkovnik.) 33 let stari cerkovnik Andrej Blažič pri Sv. Heleni pri Cerknici je streljal na velikonočno soboto s topiči. Smodnik mu je puhal v obraz in mu obraz in oči popolnoma pokvaril. Blažiča so prepeljali v deželno bolnišnico.

(Pri velikonočnem streljanju) se je ponesrečil na Dovjah 50letni posestnik Ivan Brence. En topič se je nenadoma izprožil in Brence, ki je bil v bližini je dobil težke opekline na levi nogi.

(Nesreča pri streljanju z možnarjem.) V Bistrici v Rožu na Koroškem se je ponesrečil vsled neprevidnega ravnanja z možnarjem Valentin Male po domače Tomažičev na Poljani. Od smodnika vnela se mu je obleka, ki je skoraj vsa na njem zgorela ter mu prizadejala grozne opekline po vsem telesu. Prepeljali so ga takoj v celovško bolnišnico.

(Gospodinjska šola v Repnjah.) Z majem se prične na gospodinjski šoli v Repnjah na Gorenjskem letni učni tečaj. Vpisovanje se vrši od 2. do 4. maja, 5. maja je pa pričetek rednega pouka. Opozorjamo torej nujno vse tiste starše, ki se zavedajo, kako

potrebna je dandanes gospodinska izobrazba za vsako še tako priprosto gospodinjstvo, da pošljejo svoje odrasle hčere (od 16. leta dalje) v ta tečaj. Tu se pod nadzorstvom šolskih sester gojenke skozi šest mesecev vežbajo v vseh za dobro gospodinjstvo važnih predmetih. Poleg kuhanja, šivanja, pranja, likanja itd. vadijo se gojenke tudi v živinoreji, poljedelstvu, mlekarstvu, sadjarstvu; poučujejo se v odgojeslovju, zdravstvu, splošni omiki in oliko in se vadijo in utrjujejo v lepem krščanskem življenju. Vsi predmeti se poučujejo tudi praktično, ker ima zavod v oskrbi veliko posestvo, živino, vrtove itd. Na željo starišev se gojenke učijo lahko tudi nemškega jezika. Tečaj traja do konca oktobra. Za hrano, stanovanje in sploh za vso oskrbo se plača mesečno 30 K. Vse druge podrobnosti glede obleke, perila itd. se izvedo osebno ali pismeno pri vodstvu deželne gospodinske šole v Repnjah, pošta Vodice, železniška postaja Vižmarje nad Ljubljano, Gorjansko.

(Vlak je povozil) dne 25. marca na železniški progi Kranjska gora-Dovje triletnega dečka Franca Zupana, sina železniškega čuvaja Tomaža Zupana. Otrok je bil na mestu mrtve.

(Gozdni požar.) Dne 25. marca popoldne je nastal brzokone v sled nepredvidnosti nekega popotnika na poti, ki drži skozi gozd „Hrastje“, ogenj, ki je uničil na površini 6000 kvadratnih metrov okoli 300 5- do 15letnih smrek. Ogenj so pogasili po skoraj dveh urah ljudje, ki so prihiteli iz Postojne na lice mesta.

(Ogenj.) Dne 17. marca okoli 3. ure popoldne je začelo goreti gospodarsko poslopje Jurija Serbineka na Vrčičah pri Svečini na Štajerskem. Kako je ogenj nastal, se ne ve. Domači so bili pri delu; naenkrat je bilo vse poslopje v plamenu. V sled silnega vetra ni bilo mogoče gasiti; zgorelo je vse poslopje, živino pa so rešili.

(Požar a.) Dne 26. marca je pogorelo posestvo Sebastijana Jurjevca na Vačah pri Litiji. Ogenj je izbruhnil ob treh popoldne. Pri požaru se je nevarno poškodovala 84letna posestnica Marija Jurjevec, ki je skočila v zadnjem trenutku skozi okno 5 m globoko. Kako je ogenj nastal, še ni znano. Škoda znaša 5000 K, zavarovalnina pa le 1600 K. — Na veliki petek ponoči je pogorelo posestniku Ivanu Milavcu v Studenem vse gospodarsko poslopje ter tudi sena do 300 centov. Škode je čez 4000 kron. Zavarovan je bil le za malo vsoto. Kako je nastal ogenj, se ne ve. Goreti je začelo na podu.

(Obesil se je) v Osredku stanujoči, v št. Vid pri Zatičini pristojni posestnikov sin Matevž O mah en. Pred kratkim je prišel okoli šeste ure zvečer malo natrkan iz Javorja domov. Po nekem majhnem prepiru s starši se je zopet odstranil z doma. Naslednjega dne ga je našel oče na skednju obešenega in mrtvega.

(Najdena mrtveca.) Dne 26. marca zjutraj so našli mrtvega 31letnega rudarja Jož. Dre o iz Semnika. Ležal je na tleh, iz nosa mu je tekla kri. Vzrok smrti še ni znan. — Dne 29. marca so našli v Idriji pri tamošnji cinoberski tovarni v vodi 52letnega posestnika in rudarja Antona Po žen e la mrtvega. Poženel je bil v zadnjem času duševno zmučen in je bojda skočil v samomorilnem namenu v vodo, kjer je utonil. Znakov kakega nasilja na mrtliču ni bilo.

(Nečloveški sin.) Posestnico Ano Prislan na Vranskem je pred kratkim zverinsko napadel lastni sin Andrej in jo potolkel s kolom na tla, kjer je vsa v krvi obležala. Na njeno klicanje je prihitela hči in preprečila nadaljnje grozodejstvo. Surovi sin je hotel polastiti se materinega posestva, ki mu ga mati, dokler je živa, noče izročiti. Andreja Prislana so izročili sodišču.

(Tatvina.) Te dni so neznani tatovi ukradli trgovčevi soprogi Kutinovi v Postojni iz sobe zlat prstan z dvema briljantoma v vrednosti 250 kron.

(Tatinski berač.) Dne 28. marca je izginila vrtnarju Karolu Martikonu na Studencu iz odprte sobe srebrna ura z verižico. Tatvine osumljen je neki 60letni berač, ki je ob času tatvine tam prosjačil.

(Neverjetno drzna rokovnjača.) Pri zgradbi belokranjske železnice nad Semičem sta delala tudi hrvaška delavca Peter Oreškovič in Mile Tomažević. Dne 18. januarja t. l. sta pila in kvartala v Bukovčevi gostilni v Semiču. Proti 9. uri zvečer prideta v gostilno delavca Andrej Obed in Pavel Bohunek in sta naročila skupno liter vina. Pila sta to vino stoje in je plačal potem Obed ves račun z bankovcem za 10 K. Ko so videli delavci, ki so igrali, kam je spravil Obed drobiž, ki ga je dobil iz desetaka, so skočili brez vsakega povoda k Obedu in Bohunku. Eden je udaril s stolom Bohunka proti glavi, toda Bohunek je z roko prestregel udarec. Tedaj ga je udaril eden od strani s steklenico tako močno po glavi, da ga je oblila kri in je omedlel. Obed sta pa pobila Oreškovič in Tomažević na tla, ga odnesla iz gostilne na cesto in ga toliko časa tepla, da je omedlel. Nato sta mu izrezala ves tisti del telovnika z žepom vred, kjer je hranil denar, in odšla s kakimi 15 K, ki jih je imel. Obed je na več mestih ranjen; Tomaževića in Oreškoviča pa je vzela noč. — Dne 2. februarja t. l. sta pa že kvartala v gostilni Uršule Ferenčak pri novem kolodvoru v Metliki. V to gostilno sta prišla tudi posestnika z Broda, Mate Zvonkovič in Ive Hlačar, in sta prisedla k ravno tisti mizi na drugi konec. Hlačarja ni mikala igra, Zvonkovič pa ni mogel zdržati; vsak trenotek je sedel igralcem bližje in kmalu igral z njimi, toda že v začetku je izgubil nekaj denarja. Oreškovič in Tomažević, ki sta bila na dobičku, sta na umeten način izzvala prepir, se delala razžaljena in sta hotela oditi z dobičkom. S tem pa ni bil zadovoljen Zvonkovič, ki jima je zastavil pot in jima ni pustil oditi. Tedaj je sunil eden izmed obeh od strani Zvonkoviča z odprtim nožem v trebuh, potem pa sta stekla v gozd. Zvonkoviču so takoj izstopila čreva iz rane, katera mu je sicer zdravnik zopet spravil v trebuh, vendar je Zvonkovič drugi dan zjutraj umrl. Oba storilca sta zbežala čez Kolpo na Hrvaško.

(Nagovarjanje k požigu.) Na Uršnih selih, na Lazih in v Prelogih je zdaj delo na vrhuncu. Voz za vozom, težko obložen z različnim materialom, gre v te kraje. Nekateri vozniki so si kar zgradili bajte, oziroma kupili kočice in so se kar stalno naselili v teh krajih. Tudi voznik Franc Hace si je kupil hišo in še eno leseno barako, ki ni bogve kaj vredna, pa jo je vendar dal zavarovati pri zavarovalni družbi „Donau“ za 600 K. Da bi prišel po ceni do denarja, je nagovarjal meseca februarja t. l. svojega šele pred kratkim časom najetega hlapca, naj mu zažge tisto barako, da mu bo že dobro plačal zato. Hlapec tega ni hotel storiti, ampak je naznanil gospodarja orožnikom.

(Črn mož.) V vasi Mraševo blizu Valte vasi na Dolenjskem pripovedujejo že kake tri leta, da je v gozdu divji mož, ki lovi šolarice. Dne 18. marca so šle mraševske deklice zopet v šolo v Valto vas. Ko so bile sredi gozda, je zopet pritekel po stranski gozdni poti črn mož, prijel desetletno Frančiško Zbašnik, jo vlekel s sabo in jo oskrnil. Njene tovarišice so seveda vse prestrašene zbežale in prišle po velikih ovinkih skozi vas Prapreče po veliki zamudi v šolo. Starši so naznanili zadevo orožnikom, ki so prišli prav kmalu na sled tem nezasišanim lopovščinam. Prijeli so namreč 20letnega posestnikovega

sina Franceta Raubarja in Jurke vasi, ki so ga deklice spoznale za skrunilca mladih otrok. Skozi tri leta se je mazal z ogljem in prežal kot pravi strah šolske mladine v gozdu na šolarske deklice. Izprijenec sicer taji, da bi imel tudi druge zločine na vesti, a to mu ne bo mnogo pomagalo. Orožniki so ga spravili v ječo v Novo mesto, kamor mu zaslepljeni starši še priboljške v hrani donajajo. Vsa okolica se je oddahnila, da so prijeli tega izkvarjenega človeka, na račun katerega so že mnoge nedolžne osebe prišle na slab glas, ker so jih osumili teh zločinov.

Razne stvari po svetu.

(Sufragetke požigajo.) V Englefield-Green je zgorela hiša, ki je bila last lady Whitte, vdove generala sir Georga Whitteja. Najbrže so zažgale sufragetke.

(Novice iz Clevelanda v Ameriki.) V Clevelandu so umrli: Helena Pograjc, stara 28 let; Feliks Kramaršič, doma iz Žužemberka; France Linšek, 24 let star, doma iz izanske okolice. — Nova postava za krčmarje stopi končno v veljavo 24. novembra. Postava pravi, da se bodo morale zapirati krčme točno ob 12. uri ponoči in da ob nedeljah gostilne pod nobenim pogojem ne bodo smele biti odprte. — Zvezni uradniki so aretirali več oseb, ki so se pečale z izdelovanjem ponarejenega denarja. Vsa stvar je prišla na dan, ker je neki Avg. Gril, najbrž Slovenec, ki je bil prijet, izdal zveznim oblastem skrivnost, da so v Clevelandu ponarejalci denarja. Gril je peljal uradnike v salon Nikola Benjamina, kjer so uradniki dobili več strojev za izdelovanje denarja.

(Po 14. letih odkrit roparski umor. Pri znanje na smrtni postelji.) 5. septembra leta 1899., pred 14 leti, je bil dunajski tvorniški ravnatelj dr. Albert Waldmann smrtno ranjen na poti na Judenberg-planino. Prenesli so Waldmanna, ki se ni več zavedel, v bolnišnico, kjer je kmalu nato umrl. Pri raztelesenju so dognali, da je bil z dvema revolverskima krogla ustreljen. Sodili so, da ga je po nesreči zadel kak lovec. Po 14. letih se je pa Waldmannova smrt na nepričakovan način pojasnila. Šlo je namreč za roparski umor in oblasti morilce že zasledujejo. Na smrtni postelji je namreč neki sokrivec priznal zločin. Morilci so člani solnograških rodbin, ki žive v dobrih razmerah. Glavni zločinec je večkratni hišni posestnik, ki uživa velik ugled. Umrjeni Waldmann je nosil s seboj, ko so ga usmrtili, 80.000 K, pri njem so pa dobili le nekaj sto kron. Na smrtni postelji je skesan zločinec še priznal, da je s sozločinci oropal v neki solnograški cerkvi iz Marijine krohe dragoceno kamenje, ki so ga s ponarejenimi kameni nadomestili.

(Avstro-ogrsko prebivalstvo po stanovih.) Zadnje ljudsko štetje dokazuje, da v naši monarhiji še vedno prevladuje kmečki stan; dve petini vsega prebivalstva se preživljata s kmetijstvom in gozdarstvom. V poljedelstvu, vrtnarstvu, ribarstvu in gozdarstvu je zaposlenih 30.100.000 oseb, v industriji pa 8.410.000; dalje v trgovini, prometu in zavarovalništvu 3.316.000, v rudarstvu in fužinarstvu 742.500, v stavbeni obrti 940.000 in v domačem gospodarstvu 1.138.500 oseb. Uradnikov, učiteljev, duhovnikov in umirovljencev je 3.060.000, brez poklica 1.249.000 oseb. Prizadevanje industrijskih krogov, da bi Avstrijo preosnovali v industrijsko državo, se potemtakem niti oddaleč ni uresničilo. Kmetijstvu se je sicer zadalo globokih ran, toda kakor vidimo, še ni vse izgubljeno.

(Amerikanski milijarder Morgan umrl.) V Rimu je 31. marca umrl znani ameriški milijarder Morgan. Njegovo truplo prepeljejo v Ameriko. Pierpont Morgan je ustanavljal v Ameriki velikanske truste, med njimi tudi jekleni trust in trust paroplovnih družb, vodil je tudi trust ameriških železnic.

(Med parobrodskimi družbami, ki vozijo potnike v Severno Ameriko,) stoji Severnemški Lloyd glede števila prevedenih potnikov na prvem mestu. Leta 1912. je vsega skupaj prepeljal 168.723 oseb v New York, med temi 132.556 na črni Bremen-New York, 36.167 pa iz sredozemskih pristanišč (Genova, Neapolj, Palermo, Gibraltar) v New York. S parniki Severnemškega Lloydja v Bremen se je pa prepeljalo dalje 29.447 oseb v Baltimore, 176.603 v Filadelfijo, v Galveston pa 5862 oseb. Potemtakem je ta družba vsega skupaj leta 1912. izkrcala v severoameriških pristaniščih 214.129 oseb.

(Največja mesta sveta.) Po ljudskem štetju znaša število mest, ki imajo več kakor pol milijona prebivalcev, blizu 60. Na čelu stoji Evropa z 29 takimi mesti, Azija jih ima 18, Amerika 10 in Avstralija dve mesti. Mest, ki štejejo nad en milijon prebivalcev, je sedaj 20, in sicer po velikosti: London, New York, Pariz, Tokio, Čikago, Berolin, Dunaj, Petrograd, Moskva, Hamburg, Carigrad, Filadelfija, Buenos Aires, Rio de Janeiro, Kalkuta, Bombay, Peking, Linangfu, Canton in Osaka. V teh dvajsetih mestih ne stanuje nič manj kot 38 milijonov ljudi.

(Mažarska igralska strast.) Minuli teden sta v nekem dunajskem hotelu igrala bakarar dva mažarska aristokrata; šlo je za velikanske vsote. Do 3. ure zjutraj je eden igralcev dobil 2.700.000 kron. Igrala sta naprej in z menjajočo se srečo je igralec, ki je doslej izgubljal, priigral svojo skoro trimilijonsko izgubo nazaj, tako da sta igralca ob 5. uri zjutraj zopet vsak na svojem brez izgube ali dobička. Kljub temu pa nista nehala igrati; sedaj se je sreča obrnila na stran igralca, ki je prej izgubljal. Do 7. ure, ko sta nehala igrati, je priigral skoro pol milijona kron, ki so se mu čez dve uri izplačale. To so vredni primeri aradskih mater, o katerih gre glas, da svoje dojenčke položijo na klop k peči, nato pa vse noči preigrajo.

(Šukri paša v Sofiji.) Bivši poveljnik Odrina, Šukri paša, kateremu je kralj Ferdinand vrnil sabljo, se je 29. marca kot bolgarski vojni vjetnik pripeljal v Sofijo, kjer so mu priredili slovesen sprejem. Kolodvor je bil okrašen z bolgarskimi zastavami. S posebnim vlakom, ki se je pripeljal ob pol 5. zjutraj, je prispel Šukri in z njim dvanajst turških generalov. Na kolodvoru jih je pričakoval postajni poveljnik polkovnik Kančev, mestni poveljnik podpolkovnik Bonev, njegov pobočnik Stojlov ter več poslancev in mladih častnikov, med njimi adjutant vojnega ministra, Stojanov. Ko se je vlak ustavil, je prvi izstopil stotnik generalnega štaba Marholev, ki je od vojnega ministrstva dodeljen Šukri paši. Marholev je podal polkovniku Kančevu raport. Med tem so izstopili ordonančni vojaki turških generalov. Marholev je nato pristopil k vagonu in je pomagal Šukriju izstopiti. Šukri je edini izmed Turkov imel sabljo. Dasi še ni prav 60 let star, je njegova brada povsem bela. Za njim so izstopili ostali generali in so ostali v skupini okrog njega. Tedaj je pristopil polkovnik Kančev, kateremu se je poznalo, da je bil globoko ginjen, in je dejal: „Dobro došli, eksclenca! Ves svet občuduje zmagovalce in premagane iz Odrina. Bolgarska visoko ceni in spoštuje velike junake iz Odrina. Bodite, eksclenca, v svoji nesreči prepričani

o našem iskrenem občudovanju!" Šukri paša se je obrnil k stotniku Marholevu ter mu je dejal nekoliko besed v nemškem jeziku; stotnik je raztolmačil: „Šukri paša goji enaka čustva za Bolgare.“ Polkovnik Kančev je nato Šukriju predstavil mestnega poveljnika Boneva. Ta je spremljal generale pred kolodvor ter je sedel s Šukrijem v avtomobil; ostali vjetniki so sledili po dva in dva v odprtih vozovih.

(Letošnje velike vojaške vaje.) „Zeit“ poroča, da bodo letošnje velike vojaške vaje drugače kakor druga leta izvedli. Število čet, ki se bodo velikih vaj udeležile, se zniža, zato se pa stanje čet, ki bodo vadile, pomnoži skoraj na vojno stanje. V tistih armadnih zborih (1., 10., 11., 7., 15. in 16.), kjer se je moštvo radi krize povečalo, se velike vaje ne bodo vršile, marveč se izvedejo le vaje v divizijah.

Kmetijstvo in gospodarstvo.

Vinogradniki, pozor!

Veliko škode povzroča skoraj vsako leto vinogradnikom peronospera (rja, palež) ter tudi plesnoba (oidij). Plesnoba se pri nas zlasti pojavlja ob vlažnem, deževnem vremenu. Vsak vinogradnik ve iz lastnega prepričanja, kako hudo trpe vinogradi vsled peronospere in plesnobe. Zato se je treba ob pravem času pobrigati, da se tema dvema najhujšima boleznima pride v okom. Proti rji je izborno sredstvo modra galica, proti plesnobi pa žveplo. Paziti pa mora vsak vinogradnik na to, da dobi čisto, zelo dobro zmleto in sveže žveplo. Če žveplo nima vseh teh lastnosti, ne učinkuje prav dobro.

Zlasti pa je priporočati žveplo, kateremu je pri mešana na drobno zmleto modra galica: takozvano galično ali bakreno žveplo. Tako žveplo ima to posebno prednost, da ne učinkuje samo proti plesnobi, ampak tudi proti paležu na grozdju.

Vsak umen vinogradnik naj torej svoje trte vsaj trikrat na leto z galičnim žveplom poškropi, in sicer je neobhodno potrebno, da začne žveplati že koncem meseca majnika.

Pri prvem žveplanju pa zadostuje raztopilo, v katerem je na sto kilogramov finega in svežega žvepla en kilogram galice (1 %), pozneje pa je treba škropiti s triodstotnim raztopilom galičnega žvepla.

Nabavite si torej že sedaj galičnega žvepla in tudi zanesljive in izkušene žveplalnice in ne čakajte na pripomoč deželnega odbora, da vam ta preskrbi po znižani ceni ali celo zastoj galičnega žvepla. Deželnih sredstev ni letos v to svrhu nobenih ali le malo danih na razpolago in zagradel se naj vinogradniki nikar ne zanašajo na deželni odbor.

Oddaja mladih postrvi.

Mlade postrvi bo oddajal deželni odbor kranjskim ribarskim upravičencem in najemnikom iz Kranjskega po znižani ceni 8 K za tisoč komadov. Potoške mladice se bodo oddajale takoj, amerikanske (šarenice) pa meseca junija. Kupnino bo vplačati naprej na naslov lastnika ribogojne naprave gosp. Jakoba Klein-diensta, župnika v Begunjah na Gorenjskem. Vse pošiljatvene stroške nosi kupec. Deželni odbor ne pre-

vzame nobene odgovornosti za eventualno poškodbo mladice ob pošiljavi. Izpod tisoč mladice se ne bo oddajalo.

Prošnje za mladice je vlagati pri deželnem odboru najkasneje do 8. aprila t. l. V prošnjah je navesti natančen naslov prosilca, označbo ribarskega okraja (revirja), kojega lastnik ali najemnik je prosilec, kakor tudi vode, v katere namerava mladice izpustiti.

Podrobnosti.

(Nov strokovni mesečnik za sadjarje.) Opozarjamo zlasti sadjarje na mesečnik „Slovenski Sadjar“, katerega urejuje deželni sadjarski učitelj gospod M. Humek. List bo razpravljal o sadjarstvu, ki je pri nas še močno zanemarjena panoga kmetijstva, bo dajal navodila za sadjarjeve dela v posameznih mesecih in prinašal množino drobnih vesti. Zato priporočamo naročitev „Slovenskega Sadjarja“ vsakemu najtopleje. Celoletna naročnina znaša 3 K, posamezna številka 30 v, s prilogo 40 v. Naročati je list pri gospodu M. Humeku, deželnemu sadjarskemu učitelju v Ljubljani, Linhartova ulica št. 12.

(Kupčijske cene na večjih živinskih sejmih na Kranjskem.) Po uradnih poročilih je znašala poprečna cena za 100 kg žive teže na živinskih sejmih v sledečih političnih okrajih: Postojna: za polmastne vole 89 K, za suhe vole 81 K; Kočevje: za polmastne vole 72 K, za suhe vole 70 K; Krško: za pitane vole 88 K, za polmastne 85 K, za suhe vole 82 K; Kranj: za pitane vole 87 K, za polmastne 84 K, za suhe 79 K; Ljubljana okolica: za pitane 90 K, za polmastne 86 K, za suhe vole 82 K; Litija: za pitane vole 96 K, za polmastne 89 K, za druge vole 83 K; Logatec: za pitane vole 88 K, za srednje rejene 84 K, za suhe vole 82 K; Radovljica: za pitane vole 83 K, za srednje rejene 78 K in za suhe vole 70 K; Novo mesto: za pitane vole 96 K, za polmastne 84 K, za suhe vole 76 K; Kamnik: za srednje rejene vole 88 K, za suhe vole 84 K; Črnomelj: za srednje rejene vole 87 K, za suhe vole 75 K.

Blizu San Franciska v Ameriki se nahaja mesto Petaluma, ki bi se lahko imenovalo tudi Kokošje mesto. Okolnokolli so hribje, dolino pa deli reka. Podnebje je milo in ugodno. In v tej dolini so same kokošje farme. Na nekaterih farmah imajo po desetstisoč, da tudi čez štiridesetstisoč kokoši. Perutnina sme prosto hoditi okrog, ima pa tudi dovolj ličnih lesenih hišic, da se skrije pred slabim vremenom in pred ropnimi pticami, ki jih je v onem kraju prav mnogo. Vsak teden se hišice skrbno očistijo, tla pa posujejo s peskom in vgašenim apnom. Devetdeset odstotkov teh farm goji kokoši največ zaradi jajc, v teh farmah imajo prednost livomeške in črne minorka-kokoši. V ostalih farmah gojijo perutnino zaradi mesa in piščancev. V eni od njih se vsake tri tedne nasadi 60.000 jajc v dotične aparate za lego. Lani so prodali samo iz te farme čez 400.000 piščancev. Nekatere farme gojijo samo posebno redke in plemenite kokošje vrste ter docilijo s svojo perutnino izredno visoke cene. Za par se je plačalo tudi že tisočpetsto dolarjev, naravnost amerikansko visoka cena. Na farmah so zaposlene skoro brez izjeme le ženske in tudi lastnice so večinoma ženske.